

Diàleg

AVUI+
Des del 1976

CORPORACIÓ CATALANA
DE COMUNICACIÓ S.L.

ANTONI CAMBREDÓ, president executiu
JOAN ODINA, conseller delegat
CARLES FLO, director general
IVAN GRAU, director financer
ORIOL GALLISSÀ, director comercial
JOAN SERRA, director de producció
LEANDRE BASANTA, cap de distribució
QUICO DOMINGO, cap de sistemes

UNA VILA DE L'EDAT MITJANA
ON S'HA ATURAT EL TEMPS

Ramon Tremosa
i Balcells

Professor de teoria econòmica a la UB
www.ramontremosa.cat

AL PEU DEL CANÓ
Sardanes

Montanyana, recuperada

El govern aragonès ha enllestit el març de 2008 les obres de rehabilitació del conjunt històric-artístic de Montanyana. Declarat bé d'interès cultural el 1984, Montanyana és una urbs medieval desconeguda situada al nord de la Franja de Ponent, avui recuperada: durant deu anys s'hi ha treballat per a la rehabilitació integral de tot el conjunt, amb una despesa de milions i milions d'euros. Tot pujant de Lleida a Viella per la N-230, Montanyana es troba a un quilòmetre escàs de la carretera. El seu casc antic està encimbellat sobre un promontori elevat, tallat gairebé a pic per tres dels seus costats. Als caps del turó, sobre un altiplà que domina tota l'estructura urbana, en destaca la impressionant silueta de l'església de Santa Maria de Valdós, així com la seva torre militar de defensa.

HE VISITAT MONTANYANA AMB UNS AMICS aquesta primavera. Enguany en alguns pobles de la comarca de la Terreta ja porten recollits més de 500 litres d'aigua per metre quadrat i tot el país està exuberant, amb tots els colors del verd en el seu màxim esplendor. Els dos barrancs, que abans de confluir perfilen l'antiga ciutat emmurallada, baixaven plens d'aigua, i oferien una imatge preciosa i única de l'airós pont gòtic, de doble arquejada, que permet l'accés al casc antic. Les restes de dues torrasses de planta circular i tipologia romànic-llombarda, que vigilien des dels caps dels turons veïns l'entrada als dos barrancs, revelen la importància estratègica que va tenir la població a l'Edat Mitjana, durant els segles en què la frontera amb els sarraïns encara era definida per la serralada imponent del Montsec.

EL TEMPS S'HA ATURAT EN AQUEST ANTIC 'CASTRUM', del qual hi ha referències en el cartulari del monestir d'Alaó de Soperia al segle X. Avui se sap que al segle XIII els templers hi tenien una base militar i que Jaume I va atorgar l'any 1247 el privilegi a la vila de Montanyana de tenir un notari reial, que va ser ratificat per Jaume II, i que Pere III l'any 1277 va declarar els veïns del poble "francs, lliures i immunes". Montanyana va arribar a tenir quatre esglésies, de les quals se'n conserven dues: la parroquial, al cim de l'altell abans esmentat, i l'ermita romànica de Sant Joan Baptista, situada extramurs, a la vora del barranc del mateix nom. L'element més cridaner de l'església de Santa Maria és, sens dubte, la portalada meridional, un excel·lent testimoni de la transició romànicogòtica: formada per cinc arquivoltes de mig punt, està presidit per un pantocràtor esculpit, excel·lentment realitzat. Adossada a l'església s'alça una aïrosa torre campanar de planta quadrada, un dels trets definitoris de la tradició arquitectònica ribagorçana. Diferents mostres d'arquitectura gòtica civil completen aquest esplèndid conjunt medieval: el poble conserva diverses casones blasonades, rampes, portals i passadissos, que recorren i travessen els carrers del casc antic, amb algunes balconades subjectades per capitells originals d'antics temples desapareguts. A veure si la revista *Descobrir* en fa aviat algun reportatge.

MONTANYANA ERA FA QUINZE ANYS una vila deserta i a punt de caure en la ruïna, l'abandó i la destruc-

LLUÏSA JOVER

“Una bona notícia. Catalans, al darrere del Montsec hi ha país. Pallaresos, a Ponent continua el país, més enllà de la frontera artificial del riu Noguera Ribagorçana”

ció, ja que els seus darrers habitants n'havien acabat de marxar. El govern d'Aragó, com en d'altres pobles del nord de la Franja de Ponent, hi ha salvat les cases i les pedres, els carrers i les places, i d'ara endavant un futur és possible. Les polítiques d'inversió pública són discutides sovint a tot arreu. ¿Cal invertir en territoris aïllats i fora de les grans rutes comercials? Hi ha molta literatura econòmica sobre el tema i, com en altres ciències socials, hi ha opinions per a tots els gustos. Les inversions del govern d'Aragó a la comarca de la Terreta a voltes són objecte de debat entre la gent del país, especialment pel que fa al punt següent: ¿la intensa recuperació del patrimoni històric ha vingut acompanyada d'una recupera-

ció econòmica i industrial? Aquí cal fer constar que els governs regionals no són empreses privades i que no poden obligar-les a instal·lar-se en una comarca. Sí que poden, però, facilitar-ne la implantació futura, sobretot a partir de la millora de les comunicacions viàries d'un territori. Així, avui a Benavarrí s'està construint el primer polígon industrial de la comarca i la carretera N-230 de Benavarrí fins a Pont de Suert ha estat reformada i millorada en molts dels seus trams, eliminant revolts i aplanant relleus.

EL GRAN FORAT NEGRE QUE DIFICULTA UN ACCÉS ràpid i eficaç a la Terreta es troba, però, en el tram català de la N-230, de Lleida a Alfarràs. Fa molts anys que als diaris veiem que s'ha "licitat" aquest tram de només 18 quilòmetres, però que encara avui és un calvari perquè l'intens i creixent trànsit rodat ha de travessar tots i cadascun dels nuclis urbans de Torrefarrera, Rosselló, Pinyana, la Mata de Pinyana, Alguaire, Almenar i Alfarràs sense variant possible. Què hi farem, això forma part del misteri inescrutable de la lentíssima execució de l'obra pública de l'Estat a Catalunya. En tot cas, una bona notícia. Catalans, al darrere del Montsec hi ha país. Pallaresos, a Ponent continua el país, més enllà de la frontera artificial del riu Noguera Ribagorçana. Un país que parla català i en el qual el govern aragonès acaba de recuperar esplèndidament tot el conjunt medieval de Montanyana.

Isabel
Olesti

Esriptora

Un d'aquests dissabtes a la tarda em vaig dedicar a perseguir les acàcies florides que hi ha pel Barri Gòtic i els seus voltants. És un vici que practico cada any per aquest temps: a les drassanes, la plaça de Sant Felip Neri, la catedral, el Port Vell... Les flors formen una autèntica catifa groga a terra que trenca la grisor de la ciutat i m'avisava que arriba el bon temps. Una d'aquestes parades era, doncs, a la plaça de la Catedral. A quarts de set de la tarda hi havia un artista argentí que feia meravelles amb el diàbolo, encara que la gràcia no era pujar-lo sinó el magnetisme que desprenia el noi amb el joc de paraules i moviments. Tenia una immensa rotllana de gent que el contemplava fascinat. A pocs metres, altres rotllanes es movien ben diferent. Era la trobada de sardanistes que cada dissabte es concentra per ballar i a la vegada perpetuar aquesta dansa més bella que totes les danses, etc., etc. Quan es va acabar l'espectacle de l'argentí ens hi vam arribar. Hi havia força gent: uns ballant i altres, la majoria turistes, mirant. Vam constatar un cop més, i mal que ens pesi, que l'edat dels sardanistes ronda la setantena i que això s'acabarà en quatre dies. Se'ls veia feliços, als sardanistes, i això m'empenyia a mirar-los amb enveja. Fins que vaig desviar els ulls als que badaven com jo: gent gran i turistes hipnotitzats pels subtils moviments dels peus. Al meu costat, quatre dones japoneses intentaven imitar aquests moviments. I vaig pensar que potser no estava tot perdut i que el dia de demà vés a saber si...